

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

งานสหกรณ์เป็นงานที่เกี่ยวกับธุรกิจทางการเงินและการค้า ซึ่งมีเงินทุนหมุนเวียนใช้ในกิจการเป็นจำนวนมาก ดังนั้น พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีหน้าที่ในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ เพื่อแสดงความเห็นต่อการจัดทำบัญชีของสหกรณ์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และการที่จะทราบถึงปัญหาที่แท้จริงที่ส่งผลกระทบต่อกรรมมีกำไรหรือขาดทุนของสหกรณ์ภาคการเกษตรนั้น เป็นเครื่องมือสำคัญในการเป็นสัญญาณเตือนภัยที่ได้อย่างยิ่งให้กับสหกรณ์ภาคการเกษตร เพื่อให้สหกรณ์ภาคการเกษตรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามนโยบายกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการปรับปรุงคุณภาพสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ดังนั้น สหกรณ์ที่มีระบบการควบคุมภายในที่ดีย่อมสามารถทำให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ และมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบบัญชีสหกรณ์การเกษตรของไทยให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร ซึ่งเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเงิน สิ่งที่กิจการจะต้องทำควบคู่ไปกับธุรกิจ คือ ความอยู่รอดปลอดภัยของกิจการ นั่นก็คือ การควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยมีต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่ำ ลดการสูญเสีย การรั่วไหลและมีการใช้สินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า ในอดีตสหกรณ์การเกษตรนั้นมีขนาดเล็ก มีการดำเนินธุรกิจไม่มาก อาศัยเจ้าหน้าที่สหกรณ์เพียงไม่กี่คนก็สามารถดำเนินงานได้สำเร็จเรียบร้อยระบบการควบคุมต่างๆ ยังไม่มีความจำเป็นมากนัก เนื่องจากผู้บริหารงานสหกรณ์สามารถที่จะสอดส่องดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้อย่างทั่วถึง แต่ในปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรมีขนาดใหญ่ขึ้น เผชิญสภาวะการแข่งขันทางธุรกิจที่รุนแรงขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้แข่งขันกับธุรกิจอื่น ๆ การดำเนินงานของสหกรณ์จึงมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนมากขึ้น ผู้บริหารงานของสหกรณ์ไม่สามารถควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้อย่างทั่วถึง จึงปรากฏว่าสหกรณ์เกิดการสูญเสียในลักษณะต่าง ๆ เช่น เงินสดขาดบัญชี สินค้าขาดบัญชี ลูกหนี้ค้างชำระนาน ดอกเบี้ยเงินให้กู้เรียกเก็บไม่ได้เป็นจำนวนมาก หรือการใช้สินทรัพย์เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายและทำให้ทุนหมุนเวียนของสหกรณ์หมดไป จนมีสหกรณ์บางแห่งต้องหยุดดำเนินงานและชำระบัญชีเลิกกิจการไปในที่สุด ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินงานของสหกรณ์ คือ เกิดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ในการทำงานรวมทั้งมีการทุจริตในหน้าที่มากขึ้น

ส่งผลกระทบต่อการทำงานในทุกๆ ด้าน ทำให้เกิดความเสียหายต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์ ซึ่งเป็นปัญหาในการดำเนินงานส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการขาดการควบคุมภายใน ดังนั้นสหกรณ์จึงเริ่มมีการใช้แนวคิด COSO ในปี พ.ศ. 2549 โดยแนวคิด COSO ได้กล่าวถึงระบบการควบคุมภายใน ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล จะทำให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549, หน้า 1-5)

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้น จึงนำไปสู่สมมติฐานงานวิจัย ดังนี้

H1: ระดับการควบคุมภายในมีผลต่อระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรตามแนวคิด COSO ของสหกรณ์การเกษตรภายในจังหวัดจันทบุรี

จากงานวิจัยในอดีต ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO ด้านองค์ประกอบ สภาพแวดล้อมการควบคุม ในอุตสาหกรรม โรงแรมจังหวัดชลบุรี พบว่า โรงแรมที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO ด้านองค์ประกอบสภาพแวดล้อมการควบคุมแตกต่างกันทุกด้าน (ไพเราะ รัตนวิจิตร, 2549)

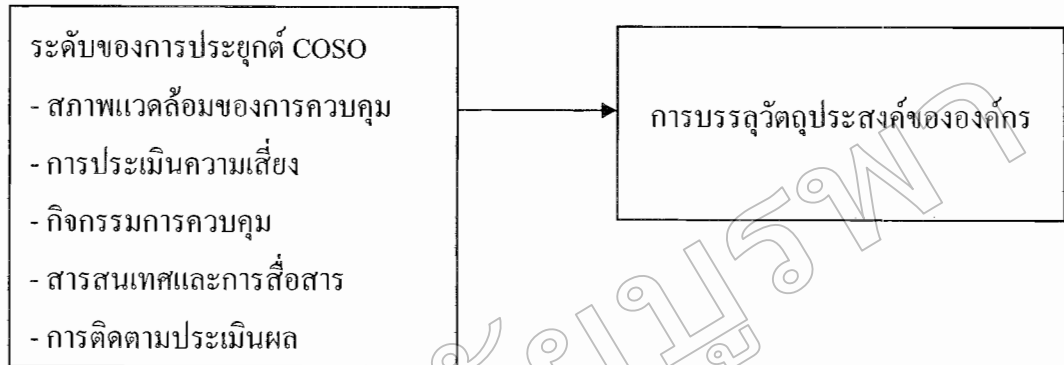
จากลักษณะดังกล่าว จึงนำไปสู่สมมติฐานงานวิจัย ดังนี้

H2: สหกรณ์การเกษตรที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการควบคุมภายในของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการควบคุมกับการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการควบคุมภายในของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรีที่มีขนาดแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของงานวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้จัดการของสหกรณ์การเกษตรภายในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 50 คน โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทยทุกสหกรณ์ได้มีการนำระบบการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO มาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาครั้งนี้จะมีการกล่าวถึงนิยามศัพท์ และคำที่มีความเฉพาะไว้ดังนี้

COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission)

หมายถึง กระบวนการที่คณะกรรมการผู้บริหารและพนักงานในองค์กรได้ร่วมกันออกแบบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจที่สมเหตุสมผลและให้การรับรอง (Assertions) ต่องบการเงินในการบรรลุวัตถุประสงค์

องค์กร หมายถึง สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรี

ผู้จัดการ หมายถึง บุคคลที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณาจัดจ้าง ให้เข้ามาดำเนินงานให้สหกรณ์ เพื่อให้งานของสหกรณ์ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ประเภทที่กลุ่มคนผู้ประกอบอาชีพการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น เพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมกันด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ตั้งแต่การรวมกันจัดหาปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย แรงงาน ที่ดิน เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์การเกษตร

รวมกันแนะนำส่งเสริมการผลิต รวมกันแปรรูป รวมกันจัดจำหน่ายผลผลิต รวมกันจัดหาสินค้าอุปโภคบริโภค รวมกันออมเงิน และจัดสวัสดิการอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์กับกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพทางการเกษตร

ปริมาณธุรกิจ หมายถึง ในรอบปีบัญชีสหกรณ์ได้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์แต่ละด้าน ได้แก่ ธุรกิจรับฝากเงิน การให้เงินกู้ การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การรวบรวมผลิตผล และการให้บริการและส่งเสริมการเกษตร ยอดปริมาณธุรกิจจึงเป็นผลรวมของธุรกิจแต่ละด้าน

ทุนดำเนินงาน หมายถึง ยอดรวมสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์ หรือยอดรวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์ที่ปรากฏอยู่ในงบดุล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงระดับการควบคุมภายในที่แตกต่างกันมีผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อทราบถึงระดับการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO ของสหกรณ์การเกษตรในด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยงและกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการติดตามและประเมินผล
3. นำผลการศึกษาระดับพื้นฐานให้องค์กรเพิ่มระดับการควบคุมภายในในด้านต่างๆตามแนวคิด COSO อันได้แก่ ด้านองค์ประกอบสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยงและกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล